

СЛОВЕНСКИ ЈУГ

ОРГАН ЈУГОСЛОВЕНА У РУСИЈИ.

ИЗЛАЗИ СВАКЕ НЕДЕЉЕ. НОВАЦ И ПИСМА
ШАЉУ СЕ НА УПРАВУ «СЛОВЕНСКОГ ЈУГА»
У ОДЕСУ, УСПЕНСКАЈА УЛИЦА 45, КВ. 22.

ТЕЛЕФОН 28—65. УРЕДНИШТВО СЕ НАЛАЗИ
У ИСТОМ СТАНУ. РУКОПИСИ СЕ НЕ ВРА-
ЂАЈУ, НЕПЛАЋЕНА ПИСМА СЕ НЕ ПРИМАЈУ.

ПРИОПЋЕЊА СЕ НЕ ПРИМАЈУ. ПРЕТПЛАТА
ИЗНОСИ ЈЕДНОГОДИШЊЕ 6 Р., ПОЛУ-
ГОДИШЊЕ 3 Р., А ПОЈЕДИНИ БРОЈЕВИ 10 К.

BRAĆO JUGOSLOVENI!

Primiće se veliki dan, dan našega oslobodjenja, dan našega novog života, dan našega jugoslovenskog uskrsa.

Ovo nije fraza, ovo je istina, koju ćemo odmah dokazati. Uspjesi ruske vojske u Galiciji i Bukovini takvi su i toliki, da je njemačka vlada dopustila njemačkim socijalistima, da vapiju o miru. Uspjesi ruske vojske toliki su, da njemačke vojskovođe više i ne misle o razbijanju verdenskih tvrđava i na verdenskim krvavim poljima lagano polagano tuli se plamen borbe, a na cijelom zapadnom frontu, prema engleskoj i francuskoj armiji, njemačka sila počinje da se učaurava u odbranbeni položaj. Velike ruske pobjede oslabile su toliko austrijsku vojsku na talijanskom frontu, da je već talijanska saveznička vojska ušla u utvrđenu Goricu. Veliki ruski uspjesi učinili su to, da se austrijski odredi već povlače iz Albanije i da ih kao bijesnu stoku gone Arnauti. Veliki ruski uspjesi doprinijeli su to, da okupiranu Srbiju čuvaju starci, koji ne smiju izaći iz svojih stražarnica. Veliki ruski uspjesi doprinijeli su još i to, da su Bugari u dolini Vardara ostali gotovo sami protiv moćne srpsko-rusko-francusko-engleske talijanske vojske. Veliki ruski uspjesi nanose posljednji udar našim neprijateljima i zlotvorima: Oni su privukli Rumunjsku u kolo pobjedonosnih saveznika, pa je i ona stupila u borbu protiv Austrije, Bugarske i Njemačke.

Ovo posljednje znači slijedeće. Čim pobjedonosni ruski korpusi predju zajedno sa ruskom vojskom obale plavoga Dunava, na Balkanskom poluostrvu neće biti ni jednoga neprijateljskog vojnika. Velika ideja madžarsko-bugarskog bratstva bit će ostvarena: Ostaci vojske bugarske tražit će spasa bjegstvom u Madjarsku. Ali ga ni tamo neće naći. Ujedinjena ruska, francuska, engleska, talijanska, srpska i rumunjska vojska ima da goni Bugare i njihove saveznike preko Beča i Pešte ka granicama Njemačke. I sve će to ići munjevitom brzinom, a s Jugoslavije podići će se mrak hiljadugodišnjega robovanja i zasijati će jarko sunce slobode.

Pred ovakvom perspektivom, pred ostvarenjem najljepšega sna naših najviših umova i najplemenitijih ljudi sva tri naša narodna imena, srce počinje da igra od radosti. Svi naši ljudi: Slovenci, Hrvati i Srbi, koji imaju mogućnosti, da dočekaju ovu veliku narodnu zoru na poljima slave i borbe, treba da hitaju ovamo k nama, na jug Rusije. Dužnost je svakoga našega inteligenta, da prostim ljudima ovo objasni. Oni naši obrazovani ljudi, koji nijesu u stanju da shvate veličinu i ljepotu ove naše perspektive, mrtvi su za nas i za našu narodnu zajednicu.

STUPAJMO U DOBROVOLJCE!

Kucnuo je čas. Krvoločni narušitelji svjetskog mira dospjeli su u klopku, iz koje ih ne može više niko izbaviti. Vjekovni neprijatelji našeg naroda, Nijemci, Madjari, Turci i gnusne izdajice Bugari, nijesu daleko od kazne, koja ih očekuje. Istupom Rumunjske na stranu saveznika udaren je i posljednji pečat, smrtni, ovim udruženim zvijerima u ljudskoj koži.

Koliko nas zadovoljava približenje onog časa, kad će krivci naših patnja biti dostojno kažnjeni, toliko nas još mnogo više veseli onaj blaženi trenutak, kad se budemo mogli baciti na grudu izmučene i istrzane majke naše, zajedničke nam domovine.

Velike sile, zaštitnice malih naroda, koje je udružila borba za pravdu protiv nasilju, izjavile su jednodušno svoj pristanak, da se ujedine sve slovenačke, hrvatske i srpske zemlje, koje su stenjale pod jarmom austro-ugar-skim, u jednu državu zajedno sa Srbijom i Crnom Gorom. San prelazi u javu. Izvajanje ovoga svetog djela pitanje je najkraćega vremena.

Zar će sinovi Jugoslavije, koji nadjoše zakloništa pod okriljem velike slovenske zaštitnice, nepobjedive Rusije, ostati hladnim posmatračima ovih sudbonosnih događaja i čekati, da im se kao robovima ponudi sloboda? Zar će moći kao robovi sačekati svršetak rata, da ih istom onda nakrcane u vagone kao životinje ili mrtvu robu prevezu u oslobođenu i ujedinjenu domovinu, koja neizmerno čezne i suze lije za svojom raštrkanom djecom? Zar će sinovi srpsko-hrvatsko-slovenačkog naroda, iz još nikad neoslobođenih krajeva naše tužne ali divne domovine moći sa strane promatrati, kako se podmladjeni lavovi našeg Pijemonta, Srbije, i opet krvare i gone zlotvora sa naših pragova.

Ne smiju i neće!

Oružani bataljoni naše braće, koji iznižeše glave iz tiranskih kandža

ROJAKI!

Bliža se veliki dan, dan našega osvojenja, dan našega novega življenja, dan jugoslovanskoga vstajenja.

Ni to fraza, to je resnica, katero hoćemo takoj dokazati. Uspehi ruske vojske v Galiciji in Bukovini so toliki, da je nemška vlada dopustila socijalistam razpravljati o miru. Uspehi ruske vojske so toliki, da nemški vojskovođe niti ne mislijo več na razbijanje verdenskih tvrđav in na verdenskih krvavih poljanah polagoma pojema plamen borbe, a na celi zapadni fronti, proti angleški in francoski vojski, nemška sila prehaja v obrambeni položaj. Velike ruske zmage so toliko oslabile avstrijsko vojsko na italijanskem bojišču, da je italijanska zavezniška vojska že vkorakala v utrjeno Gorico. Veliki ruski uspehi so povzročili, da se avstrijske čete že umikajo iz Albanije in da jih kot besno živino zasledujejo Arnauti. Veliki ruski uspehi so učinili, da okupirano Srbijo čuvajo starci, ki ne smejo zapustiti svojih stražnic. Veliki ruski uspehi so povzročili tudi, da so Bolgari v dolini Vardarja ostali sami proti močnim srbskim-rusko-francosko-angleško-italijanskim vojskam. Veliki ruski uspehi so zadali poslednji udar našim sovražnikom in vragom: Pritegnili so Romunijo v kolo zmagonosnih zaveznikov, i ona je vstopila v boj proti Avstriji, Bolgariji in Nemčiji.

Poslednje znači: Čim prekoračijo zmagonosni ruski korpusi zajedno s romunskimi vojskami obale sinje Donave, ne bo na balkanskem polotoku niti jednega sovražnega vojaka. Ustavljena bo velika ideja madžarsko-bolgarskega bratstva: Ostanki bolgarske vojske bodo iskali rešitve z begom v Ogrsko. Ali tudi tam je ne bodo našli. Zedinjene ruske, francoske, angleške, italijanske, srbske in romunske vojske bodo zasledovale Bolgare in njih zveznike tja do mej Nemčije. Vse to se bo zgodilo z bliskovito hitrostjo, z Jugoslavije se razprši mrak tisočletnega suženjstva in zasije jarko solnce svobode.

Pred to perspektivo, pred uresničenjem najlepših sanj naših najvišjih, umov in najplemenitejših ljudij vseh treh narodnih imen, igra srce radosti. Ves naš narod: Slovenci, Hrvati in Srbi, kijim je dana možnost, da dočkajo veliko narodno zoro na polju slave in borbe, morajo priti k nam, na jug Rusije. Dolžnost je vsakega našega inteligenta, da to objasni priprostim rojakom; oni izobraženci, ki ne umevajo veličine in lepote skupne jugosl. perspektive, so mrtvi za nas in za narodno zedinjenje.

I dobje goše u Rusiju, već su na vratima domovine, pa uz pomoć ruskih junaka i rumunjske savezne vojske spremaju svijetlo vaskresenje naše slobode. Kao dostojni sinovi majke Jugoslavije, oružani su do zuba, pravi osvjetnici i oslobodioci.

Blagodareći očinskoj ljubavi našeg Velikog Pokrovitelja, Njegovoga Veličanstva Cara sviju Rusa i koristeći se neopisivim gostoljubljem velikog bratskog ruskog naroda, pruža se prilika svakom čestitom Jugoslovenu, da onoga časa postane slobodan, čim to zaželi. Najveći jamac našeg ujedinjenja, Bijeli Car, omogućuje djeci Jugoslavije, da se vrate utješenoj domovini kao slobodni, dostojni sinovi.

S toga požurite, braćo Slovenci, Hrvati i Srbi, domovina vas zove! Vaša braća otvaraju ulaze sa istoka i sa juga; ne oklijevajte, ulazite, da ne bude prazna!

* * *

Najbrži je i najkraći put svakom Hrvat, Slovincu i Srbu, da dodje što skorije slobodan u oslobođenu domovinu, ako se pismeno ili telegrafski prijavi na adresu: II. Srpska Dobrovoljačka Divizija, Odessa Puškinskaja ulica 31. — Uz navedena imena dobrovoljaca neka se čitko napiše mjesto njihova boravka i sjedište Воинског Начелника, pod čijom se vlašću nalaze. Komanda Divizije dopremić će svakoga u najkraćem roku na zborište. Svi, koji su već poslali prijave preko «Slovenskog Juga», bit će isto tako za koji dan ovamo dopremljeni.

Najbolje je slati prijave u preporučenim pismima, jer se inače može lako dogoditi, da se izgube.

Požurite, Jugosloveni, jer vrijeme žuri. Kucnuo je čas!

Redakcija «SLOVENSKOG JUGA».

Словѣнцы — Slovenci.

(Конецъ.)

Народное просвѣщеніе словѣнцевъ. У словѣнцевъ былъ собственный университетъ только отъ 1809 до 1813 г., значить во время, когда занимаемая ими территория принадлежала Императору Наполеону. Послѣ французской словѣнская территория перешла во владѣніе австрійской монархіи, которая съ того времени по настоящее время не признаетъ за словѣнцами права на собственный университетъ, хотя словѣнскій языкъ уже настолько развитъ, что вполне отвѣчаетъ всѣмъ требованіямъ науки и искусства и число слушателей-словѣнцевъ наполнило бы не одинъ университетъ. Поэтому австрійское правительство основало нѣмецкій университетъ въ Грацѣ.

Хорваты имѣютъ свой собственный университетъ въ Загребѣ, но словѣнцы имъ не пользуются, ибо ненависть австрійскаго правительства къ словѣнской интеллигенціи столь велика, что оно для нихъ не признаетъ государственныхъ экзаменовъ въ хорватскомъ университетѣ. Еще въ меньшей мѣрѣ словѣнцы могутъ пользоваться сербскими университетами въ Бѣлградѣ, такъ какъ австрійское правительство даже не признаетъ его существованія.

Среднія учебныя заведенія были еще до недавняго времени частью словѣнскими, частью нѣмецкими. Въ младшихъ классахъ преподаваніе велось отчасти на нѣмецкомъ, а отчасти на словѣнскомъ языкахъ, а въ старшихъ классахъ — исключительно на нѣмецкомъ языкѣ; лишь въ послѣднее время и въ старшихъ классахъ стали преподавать на обоихъ языкахъ, т. е. на нѣмецкомъ и словѣнскомъ.

Вопросъ о народныхъ школахъ былъ разрѣшенъ въ удовлетворительномъ смыслѣ только въ Крайнѣ, а въ Каринтіи, Штирии и въ Третей словѣнскіе дѣти вынуждены посѣщать и по сіе время чужія школы, въ которыхъ преподаваніе ведется на незнакомыхъ имъ языкахъ.

Словѣнцы спасли въ борьбѣ съ австрійскимъ правительствомъ и его союзниками свою національность благодаря настойчивости своего характера. «Общество Св. Кирилла и Мефодія», учреждаетъ словѣнскія школы въ тѣхъ мѣстахъ, гдѣ австрійское правительство ихъ умышленно не устраивало. Общество «СОКОЛ» играетъ въ жизни словѣнцевъ не менѣе важную роль. На послѣднемъ все-славянскомъ Сокольскомъ съѣздѣ въ Прагѣ словѣнскіе «Соколы» имѣли громадный успѣхъ. Третье общество, которое играетъ такую же роль въ жизни словѣнцевъ, называется «Обществомъ Св. Мохорія». Задачей этого общества является печатаніе и распространеніе поучительныхъ произведеній, равно романовъ и разсказовъ по доступнымъ цѣнамъ. Оно насчитываетъ 90.000 членовъ и является самымъ многочисленнымъ обществомъ; такимъ образомъ ни одно изъ австрійскихъ обществъ въ этомъ отношеніи не можетъ соперничать съ нимъ. Словѣнская литература ведетъ свое начало съ XVI. вѣка. Первымъ словѣнскимъ литераторомъ былъ Приможъ Трубаръ. Самымъ знаменитымъ южно-славянскимъ лирикомъ былъ словѣнецъ по имени — Франце Прешеръ. Изъ другихъ словѣнскихъ поэтовъ и писателей отмѣтимъ, между прочимъ, только слѣдующихъ: Водникъ, Грегоричъ, Апкерцъ, Юрчичъ, Кереникъ, Тавчаръ, Детела. Изъ писателей мо-

дернистовъ выделяются особенно слѣдующіе: Цанкаръ и Мѣшко, а изъ лириковъ — Кетте и Зупанчичъ. Что касается ученыхъ, то мы отмѣтимъ лишь всемирно-извѣстныхъ славистовъ: — Копытара и Миклошича, математика — Георга Вега, юриста — Крайнца. По учебникамъ Крайнца и въ настоящее время нѣмецкіе студенты въ Берлинѣ и Вѣнѣ изучаютъ гражданское право.

Словѣнцы, которые являются братьями хорватовъ и сербовъ по крови и по языку, естественно, видятъ спасеніе своей національности въ полномъ слияніи съ ними въ одно государство.

«Биржевыя Вѣдомости» въ № отъ 8 августа напечатали на стр. 2 статью, авторъ которой старается рѣшить судьбу южно-славянскихъ народовъ. Авторъ отстаиваетъ принципъ, что при опредѣленіи южно-славянскихъ границъ должны быть приняты во вниманіе прежде всего интересы государства, а въ послѣдствіи — интересы національности. Словѣнцы могли бы согласиться съ этимъ принципомъ, если-бы ихъ число составляло много миллионъ жителей, но ихъ имѣется только 1.500.000 человекъ, такъ что всякое дѣленіе уничтожило бы ихъ національность. Не мало вѣковъ словѣнцы отбивали волны германизации. Настоящая война, по ихъ убѣжденію, несетъ имъ ключи къ окончательной побѣдѣ. Если же будутъ при опредѣленіи государственныхъ границъ приниматься во вниманіе государственные, а не національные интересы, то словѣнская нація будетъ осуждена на вѣрную смерть.

Будемъ вѣрить и надѣяться, что тѣ, которые будутъ рѣшать судьбу народовъ, отнесутся справедливо и къ требованіямъ южныхъ славянъ.

Ввиду изложеннаго, слова Великаго Русскаго Царя: «Мы не боремся только за свою честь въ границахъ своего государства, мы боремся также за всѣхъ славянскихъ братьевъ по крови. Съ радостью Вижу въ настоящее время, что соединеніе всѣхъ славянъ съ Россіей съ каждымъ днемъ все болѣе осуществляется» — явились для насъ какъ бы голосомъ съ неба.

Къ тебѣ, о Бѣлый Царь, обращены взоры всего словѣнскаго народа!

Slovenci smo po jeziku in krvi bratje Hrvatov in Srbov, z njimi sinovi jedne matere Jugoslavije, naravno, da smatramo za edini spas od narodne smrti združitev s Hrvati in Srbi v jedno državo.

«Birževija Vjedomosti» od 8. avgusta prinašajo na strani drugi daljši članek, kjer razpravlja pisec med drugim tudi o bodoči usodi jugoslovanskih narodov. Avtor postavlja princip: da se pri ureditvi jugoslovanskih mej v prvi vrsti ozira na državne interese, narodna načela ne smejo odločevati. Če bi bilo nas Slovencev mnogo milijonov, bi mogli priznati podobna načela, ali mi štejemo samo milijon in pol — vsaka delitev pomenja, da prenehamo živeti kot narod. Vse so ugrabili in iztrgali siromaku, ostal mu je le košček zemlje — vzamete mu še ta košček, tedaj ste mu vzeli prav vse! Stoletja in stoletja so butali valovi germanizma ob čolnič našega naroda — odbili smo jih; osvobodilna vojna Slovanov pa naj nas zapiše smrti?! Zaupamo njim, ki bodo odločevali usodo narodov, da bodo pravični tudi Jugoslovanom. Kot glas z neba smo sprejeli v začetku vojne besede velikega ruskega carja: «Mi ne branimo samo svoje časti v mejah svoje države, mi se bojujemo za istokrvne brate slo-

vanske. Z radostjo gledam, da se vrši združenje vseh Slovanov tako silno in nerazdelno s celo Rusijo». K Tebi, o Beli car, gleda ves slovenski narod!

Нови савезник.

Важност иступа Румуњске.

Коалиција протунѣмачкихъ держава ојачала је за још једногъ члана. 14. (27.) овогъ мјесеца навијестила је Румуњска ратъ Аустро-Угарској. Браво! намъ тога дана донесоме кратку вијестъ: Румуњска је у тијесномъ јединству са државама четворнога споразума навијестила ратъ Аустро-Угарској. Мало ријечи, али много значе.

Догодило се оно, што смо сви очекивали као неизбежну ствар, премда нико није могао одредити приближније рока. И ако се послѣдњи мјесецъ дана много говорило и писало о комешању међу дипломатскимъ круговима румуњске пријестолнице, ипакъ се није нико надао, да ће румуњска влада створити одлуку тако изненадно. И тако се догодило оно, што је давало материјала новинама обију зараћенихъ страна од самога почетка рата, наиме: кудъ ће се одлучити румуњски народъ.

Румуњска се одлучила и сад можемо хладнокрвно рачунати са тимъ чиномъ, при просуђивању политичкогъ и ратногъ положаја. Ако и не узмемо у обзир, колики је то морални ударца унутар њиховихъ земаља за Нијемце и њихове помагаче Мађаре, Бугаре и Турке, него почнемо хладно математички прорачунавати размјер снага и политички и стратешки положај обију страна, процјена ће испасти врло неповољно за наше непријатеље. Положај њихов постаје очајан.

Бацимо ли мало поглед на прошле дане овога рата, који се нагло примиче своје завршетку, и сјетимо ли се свију онихъ коментара резервиранимъ држању Румуњске, моћи ћемо извести још неколико закључака, које ће најближа будућност потврдити. Управо је немогуће заборавити, чиме су увјеравали Нијемци и Мађари своју публику до Брусилловљеве офензиве, да се ниједна румуњска влада не може одважити, да уђе у ратъ са Нѣмачкомъ и Аустро-Угарскомъ. Суштина свега њиховогъ увјеравања била је та, да се румуњско министарство екупа са краљемъ руководи интересима румуњскогъ народа и збогъ тога да се још не може одлучити, јер неће да ставља на коцку судбину и будућности Румуњске. Пошто се Румуњска одлучила, послѣје успјеха савезничкихъ на свимъ фронтовима, а нарочито рускихъ у Галицији и Буковини, то њезин иступ значи, да она више нема шта ризиковати, јер би иначе још чекала, као што је то досад радила.

Знали смо ми и безъ изјава Нѣмачко-мађарскихъ политичара и новинара, да се румуњска влада равнала према правилно схваћенимъ интересима својега народа, и с тога нијесмо никадъ сумњали, да ће она кад тадъ устати на заштиту и ослобођење своје подјармљене браће у Ердељу. Сасвимъ је наравно, да се прије тога корака морала спремити и оружати, а то се није могло тако брзо извршити збогъ њеногъ географскогъ положаја, јер је остала ограђена од Француске и Енглеске, откуда је једино могла набавити ратни материјалъ. Пошто је сад Русија дошла у положај, да може давати и Румуњској

све ратне потребе, догодило се оно, што нас уздиже од радости.

У земаљама нашихъ непријатеља настала је страва. Изгубили су главу, не знају шта да почну. Мађари се врте као гуја у процијепу, јер им се о глави ради, и већ у парламенту пеншанскомъ сваљују једанъ на другога кривицу збогъ овога страшногъ рата. Бугари су са своје стране покушали још задње средство, да одврате Румуњску од активногъ учествовања и предузеше офензиву на солунскомъ фронту баш у часу, кад се генералъ Сараил спремао, да навали на цијелој фронти. Еј, црни Бугарине, није то иста ствар наваљивати на саму Србију иза незаштићенихъ леђа, и дати мејдан уједињеној армији свију савезника! Овај пут су ниткови за увијекъ насјели.

Примиче се свршетакъ овога тешкога и крвавога рата, па како да му се не веселимо и ми Југословени? Наша радостъ треба да је двострука, јер је иступомъ Румуњске омогућено ослобођење наше домовине безъ оклијевања и безъ обзира на часъ коначне капитулације крвавихъ изазивача.

Значење иступа нашега најновијегъ савезника огромно је. Оно ће придонијети са своје стране, да се још много раније докона пролијевање крви. Но иступ Румуњске за Србе, Хрвате и Словенце значи нешто још силније, у што смо ми непрестано вјеровали, а то је уништење и брисање са лица земаљскогъ Аустро-Угарске, на чијемъ мјесту ће никнути слободне државе свију поштитенихъ народа. Румуњска је устала збогъ слободе и уједињења своје неслободне браће и то јој загарантоваше све савезнице, као што гарантују Србији и Југословенскомъ Комитету уједињење свихъ југословенскихъ земаља.

Поздрављамо нашегъ новогъ савезника и желимо да се наша неслободна браћа чимъ прије огрију на сунцу слободе!

Braći iz Hrvatske i Slavonije.

(Dopis narodnog učitelja).

Naš bratski hrvatsko-srpski narod u dragoj nam domaji nažalost već više stotina godina sramotno stenje pod jarmom kletih dušmana. Koliko jada i nevolja doneslo nam je to teško ropstvo — ne da se opisati. Krajnje siromaštvo našeg naroda, neobrađena zemlja, opustjele šume, neisušene močvare, širenje Madjara i Nijemaca na našem ognjištu, tudjinske škole, nestašica svojih učitelja i napokon bježanje naših ljudi na zaradu u Ameriku — sve su to živi dokazi kako nas je usrećilo »dično i mudro« vladanje Austro-Ugarske. A tko pogleda zakone naše u svakom pogledu — tko vidi stanje naših financija, željeznica, tvornica, rudokopa, parobroda, mora ga srce zaboljeti od sažaljenja nad potlačenim narodom. Tako nas pridusiše i prignjaviše u tom kulturnom ropstvu, kako sigurno ne činiše ni divljaci sa svojim podanicima u staro vrijeme.

Jadna Hrvatska, žalosna Slavonijo! Kroz vjekove u tami najnižeg neobražavanja držao se tvoj narod. Iz djece tvoje stvarali se novi janjičari. Dušman, da uzmogne što bolje pritiskati i daviti grud tvoju, posijao razdor i sjeme mržnje i nespornosti među blizancima tvojim, Hrvatima i Srbima. Zaboraviše dičnu prošlost majke svoje, pogaziše ponos svoj — taj narod, što je boreći se za »krst časn i slobodu

zlatnu» zadivio čitav svijet, postade kukavno tudjinsko roblje i služio je svojim zatornicima.

Da, bijaše prečasnih iznimaka, no svaki ustanak, svaki pokušaj naših ljudi otići se iz nesretnog položaja, bijaše već zarana ugušen našim krvopijama, a i nama samima, jer nijesmo slijedili prvaka svojih. Koliko je naših zlatnih zvijezda utrnjeno i silom srušeno u sumraku našeg drijemeža. Redom od Petra Svačića i Zrinjskih i Frankopana koliko je naših ljudi postradalo, i još strada i sada, za slobodu drage nam otadžbine — a mi smo mnogi i mnogi, uza sve to, šuteći čamili, stenjali i robovali pred nogama ljutih nam neprijatelja.

Braćo! Osam stotina godina trpjeli smo pod nametnutim gospodstvom naših krvnih zatornika, a u ovom velikom ratu svega svijeta ne prepustimo svete nam dužnosti — poradimo iz svih sila oko oslobodjenja naše domovine. Braćo! Sada je evo došlo vrijeme, došao taj veliki čas, da se stoljetne verige slome sa grudí našeg naroda. Znajte, braćo, veliki čas našega drugoga rođenja stoji nam na vidiku! Ma da još gromovi treskaju i užasom strašnog rata režu nam srce — ipak, ipak, bezuvjetno, vedri se nebo naše slobode. Za stare grijehe kara Bog Austro-Ugarsku. Posljednja protezanja njezinog života tako su kratka i nemoćna. Na razvalinama te stare griješnice dići će se spas naš — okrajak prelijepe budućnosti — stvorit će se milo lice Jugoslavije — jedinstvo Hrvata, Srba i Slovenaca. Hrabre savezničke čete složno napreduju sa sviju strana protiv njemačkog militarizma. Spasavaju nas bodeži ruskih junaka, spasava nas mučeništvo neoskrvnjene Srbije.

Veselite se, braćo, čas je slobode blizu! I u tom posljednjem času ne drijemajmo, ne sramotimo se. Ujedinito se pod zaštitom pokroviteljice naše Velike Rusije. Združimo se, braćo Srbi, Hrvati i Slovenci, u tijesni krug bratske sloge. Pokažimo se, da smo braća, da ljubimo drug druga, pokazimo neprijatelju našem Austro-Ugarskoj, da mi nijesmo drugi janjičari našoj domovini — osvetimo se onima, koji nam naneseše kroz vjekove stotine rana!

Unidjimo kao pobjeditelji u milu nam buduću Jugoslaviju.

Naprijed, braćo!

Js. R.

Срби и Хрвати; Срби и Бугари.

У тренутцима када се дели судбина Јужних Словена, није згорага да изнесемо једну упореду историјских чињеница између Срба и Хрвата и Срба и Бугара. Ове упоредне чињенице врло су значајне по оцену крвног сродства и психу поменутих југословенских група.

Цео историјски ток од VII. до XX. века развија се у логичном поретку тих чињеница, показујући напонајућу разлику историјских односа међу овим југословенским групама.

Како у антрополошком тако и у психолошком погледу, Срби и Хрвати са Словенцима представљају чист словенски тип, који се као такав пуних тринаест векова у својој чистоти потпуно одржава, докле тип

садашњег Бугарина очигледно представља карактеристично обележје мешавине двају противуположених раса: урал-алтајске и словенске. Поставете овај изрођени словенски тип садашњег Бугарина између Србина и Хрвата, и ви ћете, како по физиономији, боји лица, структури тела, тако и по карактеристичном облику главе, опазити како овај тип има врло мало заједничкога са типом Србина и Хрвата, који се по свима тим одликама ни мало не разликују један од другог.

Изгледа да је фино-туркмен претпацијући себе у Словенина, деформисао структуру словенског типа, давши му јако обележје своје урал-алтајске расе.

Такав је тај тип и у погледу упоредне психологије са Србима и Хрватима.

Кроз цели историјски развитак наших међусобних односа ми видимо између Срба и Хрвата врло често велике несугласице, које нам чак и после тринаест векова напомињу на стару племенску децентралистичку идеју, која је као зао дух сметала двоименом народу једне крви и једног матерњег језика да се државо-правно сједине у једну снажну целину. Том карактерном, чисто словенском махном, кроз толике векове користили су се Рим и апостолика Аустрија. И Рим и Аустроугарска, експериментишући са овом психичком слабошћу двоименога словенског народа, успевали су да посеју раздор и раскопају читав јаз међу двоименом браћом; али, поред свега тога, ни Рим ни Беч, ни доцније Аустроугарска, нису били у стању да између Срба и Хрвата збришу оне најважније одлике крвног сазнања. Инстинктивно осећање једне крви, једнога матерњег језика, било је куди камо снажније од најсилнијих српско-хрватских неспоразума. Кроз пуних једанаест векова, од када историја први пут сазнаје за имена Хрват и Србин, није се догодио ни један једини случај крваве зараћености између Србије и Хрватске; Србин и Хрват још ниједанпут нису зарили један другогме ножеве у братске груди. — Напротив, ми смо у стању утврдити историјским фактима, да су Срби и Хрвати, поред све своје државо-правне разједињености, имали више пута прилике, када су један другогме помагали у борби против трећег.

О овоме треба да размисли сваки Хрват и сваки Србин, са чијих очију није још спала аустријска копрена.

Међутим, средњи век, када се вршило сепаратистичко издвајање двоименога народа у две државе, кипти моментима који су могли изазвати, да се унесе крв и нож у међусобној распри једнога народа са два имена.

Може ли се овај историјски факт сматрати као пука историјска случајност? Али историја има своје законе, она не зна за случајности, а најмање за такву случајност, која ће се кроз дуге векове, све до пропасти обеју држава као стално правило продужавати.

Хрватска и српска држава почеле су, малте не, једновременно ницати и, на штету националног јединства и моћи, развијати се самостално једна од друге. И поред свега тога неразумнога раздвајања и сукобљавања сепаратистичких потреба, што се у средњем веку редовно рас-

прављало међусобном [крвљу, српско и хрватско оружје није се никада упрљало братском крвљу. — Она народна пословица: «Крв није вода», и друга, која гласи: «брат ће брата довести до јаме али га неће тиснути у њу» — потврдила се у најтежим временима средњовековне грабљивости.

Па и данас се она потврђује прибирањем хрватске браће под заставу српско-хрватског краља Петра у батаљоне српско-хрватско-словеначке.

Сасвим противну историјску представу добијамо у погледу Срба и Бугара, како у антрополошком тако и у психичком погледу. До X. века када се у Бугарској довршује сливање двају противуположених раса: урал-алтајско-туркменске и словенске, ствара се нови, метис-тип, татарско-словенски под националним именом наслеђеним од свога оца и психом која је по својој агресивности и безобзирности била далеко ближа својој татарској пореклу него ли словенској. — Никада они нису са својим суседима Грцима и балканским Словенима живели у миру и споразуму, никада нису престајали тежити, да потчине себи све балканске Словене. И што између Бугара и Хрвата није дошло до крви, Хрвати треба да захвале једино томе, што је између њихове и бугарске државе постојала српска, коју Бугари нису могли ни у напону своје моћи до краја да униште: ни ону у Загорју, ни ону у Приморју.

Српски народ у Македонији, Подунављу и т. д. био је од VIII. до XIII. века жртва овога народа. Макава споразум покушавали Срби са Бугарима, то се увек свршавало вероломством, одликом, урођеном овом урал-алтајском племену. Опоменимо се вероломства најјејачијег бугарског владоца Симеона, извршеног над кнежевима и жупанима Загорске Србије; опоменимо се вероломства Бугара извршеног у Преспанској цркви над српским кнезом св. Владимиром Елбасанским и сравнимо та средњовековна вероломства са овим последњим, извршеним над савезничким Србима 1913. г. и ви ћете видети, како ни по крвном сродству ни по психи нема ничега заједничкога између словенског Србина и пословењенога татарина — Бугарина.

У првој половини X. века бугарски цар Симеон напада на Захарију, кнеза Загорске Србије; он собом води заробљенога жупана српског Часлава. А кад не успе силом да порази ову кнежевину, он понуди жупанима за кнеза овога Часлава, ако ови збаце Захарију. Тако им поред популарнога Часлава понуди и сталан мир и позвавши их на договор даде им тврду веру, да ће их као добре пријатеље примити.

Српски жупани свероваше царској заклетви и листом одоше у његов логор да преговарају. Отуда се нису вратили живи, јер их вероломни цар бугарски похвата и све до једнога поби.

Ево и другог примера:

Бугарски цар Радомир позива свога зета, српског кн. Владимира Елбасанског на договор себи у Преспу. — Са овим зетом он није живео у љубави зато, што српски кнез Владимир, одан православној цркви, није трпео у својој земљи да се одомаћи богумилска јерес; међутим бугарски цар Радомир тежио је да ову јерес што даље распростре.

Да би скинуо с врата кн. Владимира он се привидно измири с њим и позва га себи у госте и на договор. Владимир, с почетка одби, али када се бугарски цар закле на Евангелије, да му неће никакве преваре учинити, кнез Владимир дође у Преспу својој шураку. И бугарски цар и српски кнез уђоше у цркву да се прекрете и целују Евангелије. Кад се кнез Владимир саго над Евангелијем, Радомир му је мучки забио нож у срце.

Упоредите ова два примера са оним вероломством од 1913. г. и ви ћете се уверити, да ни садашњи Бугари својом психом ни уколико се не разликују од својих средњовековних татарских предака.

У идућем чланку ми ћемо још јасније истаћи ову несловенску душу, коју Бугарин има у себи и данас онако исту, какву су имали његови претци: Крум, Аспарух, Хасан, Симеон и т. д.

А сада да нашу упореду завршимо.

Српска држава налазила се између Хрватске и Бугарске; она се мерила са обема, и као што напоменуто, између Срба и Хрвата ни у најжешћим неспоразумима није дошло до крви, док напротив, сав средњи век залит је међусобном крвљу Срба и Бугара, све докле није турска најезда у XIV. веку преплављала балк. полуострво и уништила обе државе.

Д. Ј. И.

Naše Primorje

Istra, Trst i Gorička sa Gradiškom.

Istra, Trst i Gorička sa Gradiškom tri su samostalne upravne autonomne jedinice, podvrgnute carskom namjesniku, koji ima svoje sjedište u Trstu. Sjedište je istarskog zemaljskog odbora u Poreču, dočim je istarski sabor zasjedao nekad u Kopru, nekad u Poreču, a nekada i u Puli. Istra se dijeli na sedam kotara: Kopar, Volosko Pazin, Poreč, Pula, Lošinj i od najnovijeg vremena Krk. Rovinj je grad sa samostalnom upravom. Na istarskom poluotoku i istarskim ostrvima živi oko 400.000 duša. Ogromna većina pučanstva je jugoslovenske narodnosti. Prema statistici postotak taj iznasa oko 65. No uzevši u obzir način, na koji su Talijani, u općinama, gdje oni gospodare, provadjali brojane pučanstva, može se mirne duše kazati da živi u Istri oko 70% Jugoslovena. Dosta je naime spomenuti slučaj Pule, koja broji svega neko 40 tisuća žitelja. Pošto je za brojanja pučanstva bila ta općina u talijanskim rukama, provadjali su oni i tu brojanje. Tajnom revizijom, koju je provela hrvatska organizacija u Puli, dokazalo se da nam ukradoše neko 10 hiljada ljudi. Da je taj broj u istinu mnogo veći ne treba tek spominjati, kad se uzme u obzir, da se revizija po privatnim osobama mogla provadjati tek u onim familijama, gdje se pozitivno znalo ili se bar naslućivalo da su naši. Razumljivo se da je na taj način propao veliki broj naših, za koje se nije bar naslućivalo da su naši.

Još je ljepši slučaj sa općinom pomjanskom, gdje vlada zloglasni renegat i zlikovac Bartolich. Taj je čovjek u svojoj čisto slovenskoj općini našao većinu Talijana i to u familijama, gdje niko nezna ni pisnuti talijanski. Kad je kotarska oblast revidirala popis u pomjanskoj općini moglo se vidjeti, kakvim se sve podlim sredstvima može da posluži jedna prodana mješina u radu protiv naroda, iz koga je nikao. O drugim općinama ne trebamo da govorimo, pošto je jasno da se nije nigdje pošteno radilo, osobito ne u porečkom i lošinjском kotaru, gdje su općine većinom na žalost u talijanskim rukama — hvala „demokratskom“ izbornom redu, koji je Austrija uvela na zator Jugoslovena. Kao što je u Ugarskoj Austrija nas Jugoslovene predala na milost i nemilost Madjara, tako nas je u Istri,

Trstu i Goričkoj predala u šake Talijana, koji nisu manje vješt u izrabljivanju svojih podređenih od Mađara.

Politika Austrije i u Istri bila je u smislu vječnog ušutkivanja našeg nezadovoljnog naroda raznim obećanjima. Kako je ta obećanja ispunjavala, nećemo ni da govorimo, jerbo je iskustvo svih nas u tom pogledu — razočaranje. Godine 1908 stao je u Istri na snagu takozvani kompromis obiju narodnosti i novi izborni red, po kome je bilo određeno da će Hrvati i Slovenci imati 19 zastupnika, a Talijani 25. Već kod prvih izbora oteže nam jedan mandat u Pull, bez da se zato uzurpao stari licemjerac i krivokletnik Franjo Josip, i ako je on izborni zakon i kompromis sankcionisao, te time dao bezmoćnim Jugoslovenima garancije, da će se pravedno provodjati. Zbog raznih pitanja došlo je onda između obiju grupa u saboru do nesporazuma, te je sabor, koji je na osnovu kompromisa što šta obećavao, bio nesposoban za rad. Kušalo se nekoliko puta doći do sporazuma, ali nepopustljivost Talijana bila je uzrokom da pregovori nisu uspjeli.

Iza istupa Italije Austrija počela je da igra drugu igru. Dž. Jugoslovene predobije za sebe, Austrija je otpustila zemaljskog kaptana dr. Rizzia i uvela neku komisiju, koja će zamijeniti autonomnu upravu. Ujedno je obećala jednakopravnost jeziku hrvatskome sa talijanskim u svim granama javne uprave Istre.

Zašto mudra Austrija nije toga učinila i glede slovenskog jezika neznamo, no uvjereni smo da će braća koja još ječe pod teškim austrijskom igom providjeti cilj, zašto im Austrija baš sada baca te mrvice, te prezirno kazati sa Laokoonom: „Timeo Danaos et dona ferentes!“

Još su teže nego u Istri, osjećali breme protuslovenske politike Austrije i Talijana u Trstu. I ako je od svih 250 hiljada žitelja, bilo Jugoslovena preko 80 hiljada, ipak ni velikodušni Beč ni Talijani ne hjeđoše dati ni jedincate pučke škole u gradu Trstu. Uzme li se u obzir da je u Trstu živjelo oko 40 hiljada podanika Viktora Emanuela, te nekoliko desetaka Nijemaca i drugih narodnosti, to se vidi kako su nepravedno postupali sa Slovencima Trsta.

Interesantna je i u Trstu provedba popisa pučanstva. Dok je naime magistrat, koji se dakako nalazi u talijanskim rukama, nabrojio tek 39 hiljada Jugoslovena u Trstu, našla ih je vladina revizija 70.000. Da je taj broj znatno veći, nema nikakve sumnje, ako se znade da Jugosloveni tvore ovisni i podređeni elemenat, te su u mnogo slučajeva morali, da kažu da im je jezik općenja talijanski i ako im je dom negdje u Logacu. Dnekle su bolje bile prilike u narodnom pogledu u prekrasnoj Goričkoj. Tu su si protivnici takorekuć podijelili sfere dijelovanja. Razlog je tome i to, jer smo Jugosloveni u Goričkoj imali posla sa dosta tolerantnim autohtonim elementom, dok smo u Istri imali posla sa našim janičarima i bivšim oskudnim elementom, doseljenim iz Italije.

Mora se priznati da je u školskom pitanju Gorička stajala mnogo i mnogo bolje od mizerne u tom pogledu i zapuštene Istre, te kraj upravo škandaloznih prosvjetno-školskih prilika u Trstu, gdje je tendencija Talijana išla upravo sistematički za odnarođenjem našeg elementa. Radi toga i susrećemo onaj visoki procenat analfabeta u Istri, dok je u Goričkoj jedan od najmanjih, ako ne najmanji u monarkiji.

Nadajam se, da će te krasne zemlje sa svojim bistrim narodom pripasti onome, kome po svim pravima, po statističko-etničkim, po geografskim i ekonomskim razlozima pripadaju — biva idealu našem — Jugoslaviji, gdje će narod naš, koji te bisere obitava pokazati da nije ni iz daleka onim, čim su ga tako rado nazivali naši „drugi susjedi“ — barbarskim!

М. Р. Муромцев.

Већ кад сам први дан стигао у Одесу, чуо сам где се спомиње име г. Муромцева, секретара одеске градске думе. Кад сам боље упознао његов рад, увјерио сам се, да он збиља заслужује добар глас, што га ужива у јавности.

Особито је г. Муромцев показао своје словенско гостопримство у љубави према Југословенима. Чим су Срби бјегунци стигли у Одесу — ко је био први који им је отирао сузе?

Муромцев! Гдје год је што требало ту је био Муромцев и само и једино и свугдје г. Муромцев. Управо очинском бригом старао се он да смјести нашу војску у што љепше и удобније просторије, те да буде што брижљивије гледана. Српски ће му добровољачки одред бити за његов трудни родољубни рад вјечно захвалан.

Но највише се одужио југословенском народу подаривши «Словенском Југу» 3000 рубаља. Његово ће име ући са златним словима у историју Југославије. То је чин, који заслужује респект и удивљење! Кад се уочи задаћу, коју има «Словенски Југ», онда се разабире замашитост даровања г. Муромцева. Колики и колики наши јунаци са јудњом ишчекују — теже за родним словом, и ево брат Рус, жртвује од свога, да пружи прилику брату Југословену да чита новине на материјем језику. Слава и хвала великом југословенском добротвору госп. Муромцеву!

Недељни преглед.

Ратиште.

Na svim frontovima — prividno zatišje, do tično grozničavo spremanje za novi udar, koji mora da se je već započeo, kad ovo pišemo. Na ruskom frontu od Baltika do Rumunije, opaža se neko izabiranje zgodnog položaja i kušanje slabog punkta austro-germanskog fronta. Izgleda, da idemo u susret događajima većeg opsega, nego što su bili dosadašnji. Juzozapadni front bit će opet glavnim pozorištem velikih događaja, koji će, nadamo se, biti i posljednjim za Austro-Ugarsku. Popunjena i nanovo snabdjevena svim nužnim sredstvima armija generala Brusilova udara na srce Galicije — na Lavov, njeno lijevo krilo, koje imade uporište u Karpata, potpuno se oslobadja, jer ga produžuje svježa i junačka pol-milijonova rumunjska armija. Teškim trudom, posljednjim svojim rezervama pokušao je Wilhelm da začepi duboke jame i prolome načinjene Brusilom. Kako će sada da dočeka nove udarce, kako da odbije ruske lavove pojačane Rumunijom? Istupom Rumunije produžio se austro-germanski front za nekoliko stotina kilometara, koji front nijesu više u stanju braniti sa silama, kojima raspolazu centralne vlasti. Nadošao je veliki odsudni čas za Austro-Ugarsku. Sa istoka prodiru sve dublje u Galiciju i Volinju ruski lavovi; sa jugoistoka 600.000 Rumuna predjoše ugarsku granicu lomeći i gazeći male posade i otpor koji još mogu da suprotstave Austro-Nijemci. Sa zapada Kadornova armija sve dalje i dalje prodire u srce Austrije, koja se u posljednjim trzajima svog grješnog života pruža. Nema sile, koja će ju više spasiti. Nijemci privezani na englesko-francuskom frontu, na kojem saveznici držeći inicijativu u svojim rukama, uvijek napreduju, ne mogu uzeti ni jednog čovjeka, da pomognu svome u nevolji drugu, koji se utaplja. Verden, na kojemu je njemačka zvijezda počela da gasni, bio je priznakom teških i sudbonosnih događaja, koji čekaju centralne vlasti. Zaludu su bile velike hekatombe cvijeta germanske armije, zaludu su bili milijoni metaka svih mogućih kalibara. Verden ostade nepobjedivim, ostade dikom nepobjedivih francuskih lavova. Nastupanje na Somi, koje je zaprepastilo Nijemce; smjelo prodiranje 2.000.000 engleske armije u Belgiju, dalo je dovoljno temelja Nijemcima, da se zamisle o svojoj sudbini. Napredovanje Francuza i Engleza neprestano traje; jedna pozicija za drugom pada u pobjedonosne savezničke ruke, te su Nijemci prisiljeni na pasivnu obranu.

Na ruskom frontu, na sjevernom njegovom dijelu imamo promjenu u vrhovnoj komandi, koju je primio slavni general Ruski, dostojan takmac svog vis-a-vis Hindenburga. Imenovanje generala Ruskoga napunilo nam je srce velikim nadama, te smo uvjereni, da će pobjeditelj Rave-Ruske, Prasniša i Bzure, dati novih dokaza svoje vojničke sposobnosti i nanijeti neprijatelju odlučujući udarac.

Nijemci se nalaze u prilikama, opkoljene i cernirane tvrdje, koja svakim danom

biva više stezana gvozdenim kliještima saveznika. Po svim priznacima može se zaključiti, da su Nijemci izgubili svoju dosadanju vjeru u sebe, te su odlučili duboko se zakopati u zemlju, da na taj način zadrže plodove svoje dosadašnje vojničke sreće. Zabacili su svoje smjele osnove da uzmu Pariz i Petrograd, te se stisnuše u svojim opkopima, puni misli i briga, da brane svoju vlastitu domaju, kojoj sa sviju strana prijetje jaki i osvete željni saveznici.

Istupom Rumunije na stranu saveznika, dan je posljednji dokaz svim sljepcima, koji su se još samo nadali u nepobjedivost Germanije. Rumunija poslije razmišljanja kroz dugih 23 mjeseci, došla je do uvidjavnosti, da je sudbina Austro-Ugarske riješena, te da i ona mora pristupiti dijelu, biva diobi nemoralne i suviše Austro-ugarske monarhije.

Za Austro-Ugarskom slijedi izdajnička Bugarska, koja mora da odbija navale na dva fronta. Pokušali su Bugari starom svojom taktikom, naime prepadom, da zaskoče saveznike pod Solunom, kao što su zaskočili svoje bivše saveznike na Bregalnici. Nadamo se, da će ih ista sudba dočekati i sada, ali samo u pogoršanom smislu i da ih neće spasiti nikakovo kajanje ni žrtvovanje Ferdinanda i Radoslavova. Dolaskom Talijana na solunski front dan je jasan dokaz, da će i Talijani pristupiti k općem dijelu malo jače i intenzivnije nego što je to do sada bilo. Navještenje rata Italije Njemačkoj pokazalo je čitavom svijetu, da više nema među saveznicima zakulisnih tendencija, nego da opstoji jedan front sa jednim zajedničkim neprijateljem, koji mora da bude skršen i uništen u ime kulture i čovječanstva.

Još važniji događaj desio se je u posljednjim danima dolaskom ruske vojske na solunski front, koja je tako vidnim načinom pokazala želju, da se rame uz rame bori sa srpskim sokolovima za oslobodjenje mučeničke Srbije. Sada na solunskom bojištu operišu francuske, engleske, talijanske, ruske i srpske armije, željne da započnu krvavo kolo, u kojem će vjerolomni bugarski narod dobiti zasluženu kaznu za svoje izdajničko i protuslovensko držanje. Bugari stisnuti sa juga, neće moći da izdrži sjedinjene ruske-rumunjske-srpske armije sa sjevera, te će u kratko vrijeme morati klonuti i položiti oružje. Na taj način, preko pregažene Bugarske bit će prekinuta veza između Austro-Njemačke i Turske, koja će morati da kapitulira i da izgubi svoje posljednje teritorije u Europi.

Вијести из домовине.

Како се уписује зајам у Србији. За начин, на који Аустријанци врше упис зајма у поседнутој Србији, карактеристичан је податак који се налази у једном огласу »Београдских Новина« (бр. 160, од 24. VII.):

»Давид Армаганиан, за А. Јовановића, — Rue Goetz Monin Бр. 12. Добио смо твоје писмо. Твоје имање како овдје, тако и у Лесковцу у потпуном је реду и све ствари такође. Новац узет за шљиве и 5000 кр. положио сам општини за ратни зајам; одбор је одредио на твоје име 10.000 круна. Акције ћеш добити кад још положиш 5000 кр. Нареди коме да још ових 5000 кр. положи...«

Велеиздajничка парница у В. Кикинди. »Szegedi Naplo« (20. VII.) под насловом »Ухапшен учитељ гимнастике великокикиндског Сокола«, пише: »Пре неколико месеци претресао је сегедински првостепени суд неколико дана злочин велике издаје велико-кикиндског Сокола. Тврдило се да је то друштво стајало у вези с Народном Одбраном, која је тајним средствима радила против нас и припремала сарајевски крвави дан. Поступак је вођен против 23 члана великокикиндског Сокола, али је суд осудио само тројицу као криве. Најтеже је осуђен правник Бранко Ролер, учитељ гимнастике истог друштва, који је добио три године робије. Ролер је од то доба био у слободи, ма да је тужилац захтевао да се стави у претходни притвор. Суд је тада отклонио тужбачев захтев, јер је оптужени у Папи, где је био интерниран, водио посао јавног снабдевања. Курија, касациони суд, сада је решила да се Ролер ухапси, те ће из Папе бити преведен у затвор сегединског суда. Виши суд, у осталом, још није претресао ту ствар. Двојица оптужених на име врше војничку службу.«

„Dalje se podnositi ne može...“ „Hrvat-ska“ (22. VII.) donosi dopis iz Brinja (ličko-krbavska županija u Hrvatskoj), u kojem se veli: »Druga nemila pojava ovog ljeta je izvanredna suša. Više od mjesec dana nemamo kiše. Sunce peče svaki dan kao u žarkoj Africi. Otave neće biti ni malo, ne bude li kiše uskoro. Okopavine, krompir, pasulj i ostalo povrće, — sve je požutjelo, zaostalo. Pošto prijeti nestašica krme, počela je cijena blagu rapidno padati, no biće tu po srijedi i umjetno sniženje cijena špekulantima s blagom. Čemu sniženje cijena, kad je sve drugo skupo? Svi željno iščekujemo što skoriji svršetak ovog groznog svjetskog rata, jer su malo ne sve životne namirnice dostigle nevidjenu cijenu, pa se već podnositi ne može.«

„Novine“ od 25. VII. donose dopis iz Klanca (Lika): „15. jula u veče nadvili se nad našim mjestom grdni oblaci i prosuli grad, kojem nema para. Narod je plaćuci tražio djecu, koja su čuvala blago. Poslije grada doći će glad, jer je sav rod uništen. Da vidite samo pšenicu, koju smo ko sunce očekivali! Imali bi hljeba za čitavu godinu. Šljive, zelje, povrće, krompir, sve ode netragom. Ove godine smo kuburili, a što će tek biti ove zime?“

Iz Vrbnika (ostrvo Krk) isto pišu: 15. jula potukao nas je grad. Veliki dio polja je uništen, a drugo je ranije suša izgorjela, tako da nam se slaba zima sprema.»

Sa ostrva Visa isto: »Noću od 15. i 16. ovog mjeseca imali smo nevrijeme, kakvo niko ne pamti. Strašni je orkan trajao jedan sat i nanio golemih šteta. Vjetar je bio takojak, da je u mnogim vinogradima ne samo stresao grožđe na zemlju, nego je i polomio vinograde, polomio navrtak na američansku lozu i pogubio mladu divljaku. Šteta je ogromna.«

Разне вијести.

Злоба и клевете Мађара. („Magyar Hirlap“ 20. VII.) »Писали смо већ о томе, са каквим изабраним дивљаштвима раде Руси у Буковини, како харају и робе. Изгледа да се Руси не задовољавају само тим, но да им нитковски посао потпуно буде, преплављају села освојене Буковине српским комитама. Овај олош бескућника понаша се као звјерови. Гладни су, исцепани, пуни горчине и освете, не одушевљава их толико ослобођење њихове отарбине, колико сама борба пуна авантура, која им је постала елементат живота као и ваздух. Ове су бештије од два балканска и свјетског рата сасвим подивљале и огрубиле, и лако се може разумјети неукротива крволочност, којом српске комите раде у Буковини. Неодговорна и бескућна српска влада ставила је ове људе на расположење руској влади. И ово је дело покварене руке Пашићеве, али заборавља он да је Србија у нашим рукама и кад бисмо се и ми служили средњевјековним средствима, имали бисмо довољно прилике за реторзије. — Оваким лажима, осим Бугара, само још Мађари могу товарити своју публику. Или их обузе толики страх од Руса, да им се прикажу чак и у Буковини српске комите, или су толики ниткови, да измишљају ове приче, да оправдају своја неописива дивљаштва прамашој браћи у заробљеној домовини. Завршетак горњег чланка одаје тенденцију, са којом је писан. Нека не забораве мађарски витези, да батина има два краја!

ОД УРЕДНИШТВА.

Ради важних догађаја у Европи и на Балкану напосе, те ради приближавања свијетских за нас дана, излазиће «Словенски Југ» од будуће недеље двапут недељно, и то сриједом и недељом.

Молимо све пријатеље, који још нијесу намирили претплате, да то што скорије учине. Они пак родољуби, којима то финансијалне прилике дозвољавају, нека лист и финансијално подупру.

Издаваатељ и одговорни уредник:
Милован Н. Митричевић.